

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A magyar ipar.

Zombor, 1903. aug. 10.

A világ alakul. Hajdan lovagerényekről zengtek trubadurok, ma ez bennünket nem érdekel. Néktünk, kik a munka jegyében születünk, sokkal kedvesebb zene a gyárak gépeinek morgása. Ha valaki ma idecsöppenne a multból és elnézné azokat az óriás füstokádó kéményeket, — nem tudná megérteni, hova e lázas készülődés. Ez átalakulás a gépek uralma, története egy század, melyben az ipar a gépek szolgálatába szegődik.

Kezdődik ez az átalakulás a 19-ik század elejével; — a nagy forradalom hangját elnyomja a gőz dohogása, a szijjak suhogása, a gépek egyhangu zakatolása, melyek mellől millió ember gondolata száll el ma egy óhajásban: 8 órai munkaidő.

Értsük meg az idők szellemét, és lássuk, hogy e haladásban, melyet a természettudományok óriási térfoglalása idézett elő — hol tartunk mi — Magyarországon.

Magyarország par excellence ipari állam soha sem volt. Minden ízében,

egyrészt földrajzi fekvésénél fogva, még ma is kiaknázatlan dusan termő földjével a mezőgazdasághoz szoktatta népét, — az a rész pedig, mely az ipari fejlődésnek természetes alapja, a hegyvidék, soha sem tömörült hatalmas ipari egészszé.

Igy van ez még ma is. S meg van ennek az oka is.

Magyarország exponált helyzete a történelemben. Hazánk évszázadokon át védbástyája volt a nyugotnak, s a pár évi nyugalomban kifejlett kulturánkat török hordák mindannyiszor tönkretették. Néptünk természetében, gondolkozásmódjában rejlik másfelől az ok — mert szívesebben nézi a lenyugvó napot az eke, mint az üllő mellől.

Bizonyos fokú ipari fejlettség volt azért hazánkban, hisz őseinkről tudjuk, hogy egyes iparágakban járatosak voltak, amit bizonyít a ma is használatos szerzőszámok és készítmények törzsgyökeres magyar neve. Ez az idő a kéziipar kora nálunk. Az az ipar, mely az Anjouk korából származik, III. Béla és Mátyás király idejében fejlődött, a nagy erdélyi fejedelmek idejében már magas színvo-

nalon állott. Így a régi magyar ötvösipar, a fegyver és a vasipar.

Az ipari foglalatosság ez időben már céhekbe tömörül, s azokban rejlik nagy ereje. Előljárnak az ipari fejlődés terén a felvidéki és az erdélyi városok, ott a bevándorolt némettség, itt a betelepített szászok mint kezdeményezők. A céhszabályból fejlődik ki a mai szabad kisipar, de a 19-ik századig hire sincs még a mai hatalmas gyáriparnak.

Ezerszámra hull amott a kis gyujtószál és elhelyezkedik apró dobozokba, anélkül, hogy emberi kéz segitené. Vagy nézzünk el a főváros egy nyomdájába, ahol reggel három órakor megindul a rotációs gép és ha kell, egy óra mulva 40,000 példányban széjjelröpíti, hogy „mit kíván a magyar nemzet“ és ha ő rajta mulna, reggel öt órára már mint benyújtott törvényjavaslatnak sok ezer példányát dobná széjjel.

S mind e változás alig egy század alatt!

De im megjelenik az első vasut és bármily vicinális lassúsággal is teszi meg az első utat, e nagy időhöz alig egy ugrás és az orient-express dübörög

A BÁCSCA tárcája.

Fürdő levelek.

Írja: T. Z.

— Akt tanulmányok egy világfürdőn. —

I.

Villa San Pietro: julius hó.

Lenyűgözött valamennyiünket e jelenés, sőt a francia készen volt egy kárhözatos ugrásra is a fejedelmi teremtséért, ha a piktor le nem esendesíti:

Ime! az első eleven hazugság. Itt duchesse — otthon más. Kora 30 év, az ura gépügynök és jelenleg a vidéken parasztokat igyekszik becsapni rossz aratógépekkel. Többnyire vidéken tartózkodik. A nő ha Pesten van: Gerbeaudnál reggelizik, Bécsben Sacher-nél, ennek folytán a gazdag vidéki urak, elsőrendű megközelíthetetlen előkelőségnek tartják és végtelenül boldogok, ha kisül, hogy nekik mégis sikerült őt megközelíteniök. Voila tout! Tavaly Helgolandon találkoztam vele, akkor egy lengyel slahie közelítette meg. Itt még nagy a nimbusa — ha csak ott tul a nagy rondellánál nem közelíti meg az a vén orosz herceg . . . Legalább jogosultságot szerez a

címre, amivel az „Annahof“ direktora meg-tisztelti.

A piktor gunyosan ránk mosolygott, azután látva, hogy a mi tekintetünk még mindig a gyönyörű teremtsé követi, hirtelen felkiáltott:

Nézzétek! nem megmondottam! a herceg már megközelítette. Evviva! és nagyot hörpintett jóízű nevetés közepette poharából.

És igaza volt. A szirén e pillanatban öltötte karját a sánta hercegébe és szép esendesen tovaladtak a homályos bokrok irányában.

A zene most valami izgató angol darabba esapott át . . . és e pillanatban rithmikus léptekkel, egy csinos fruska érkezett elénk. Egyszerű barna ruha volt rajta, fején kisleányos kalappal s félénken, szerényen pillantott félénk. A tekintetében benne volt a tiszta szűz naivitás; ruhája szerényebb volt az áldozó kisleányénál; csak a füleiben ragyogott két pompás briliáns.

A piktor így szólt:

— Huszonkét éves, bárha tizenhétnek látszik. Ismerem Bécsből — magyar leány. Modell volt és mindnyájan diésértük az aktját. Az apja szatócs valahol Budapesten a király-utcában, aki sohasem sejtette, micsoda mesterség a modell ülés. Megtörtént vele az az excentricitás, hogy Bécsben beleszeretett egy postafogalmazó. Biztos existenciájú, komoly

fiatalember. Ez rém módon izgatta őt és annyira elbolondította a szegény szőke gyereket, aki oly ihlettel közeledett hozzá, mint egy szenthez szokás — hogy az megkérte. Ő igent mondott, azután kacagva mesélte a fiuknak, hogy milyen félénken kérte tőle a vőlegény az első csókot. A kacagását azonban véletlenül, még idejekorán meghallotta az a rendes, szőke számkukac és egy roppant udvarias levélben visszaküldte a jegygyűrűt! A lány erre is kacagot és azóta szüntelen kacag. De sohasem egyedül, hanem kettesben. Jelenleg egy bankárral van itt és annak áll modellt. . .

Vidám kis asszonyka közeledett, egy mosolygó képű fiúcskát vezetett kézen és amint összenéztek ketten, a harmonikus boldogság ragyogott a szemükben.

És a piktor így szólt:

Talán a legboldogtalanabb asszony, akit valaha ismertem. Apja dusgazdag vállalkozó volt, neki sok kérője akadt. Egyet megszeretett, hozzá ment szűztiszta szerelemből. Megtartották a lakzít és az apa másnap föbelőtte magát — mert „plü“ lett! A fiatal férj eleinte gyengéd volt és pózolta a nagylelkűt. De néhány hónap mulva hirtelen faképnél hagyta az asszonyt kis gyermekével. Azóta az asszonyt mindenütt ott látni, ahol mulatni szokás. Fürdőn, orfeumban, kioszkokban — de csak este! A fia végtelen illedelmes, ha a mamának kísérelje akad, szépen hazamegy!

el mellettünk, jól felszerelt hálófűlkével és éttermeivel.

Honnan e gyors változás? Semmi egyéb, mint a gőz erejének felismerése.

Óriás erők szabadulnak fel egy pohár vízből, melyben régebben legfőbb egy tojás főtt keményre.

Igy köszönt be e század — s juttunk vágatva odáig — hogy ma már az utolsó gallérunkat gép vágja, tűzi le és vasalja fényesre, s egyforma zakatolásban szövik bele a híres olasz és francia selymekbe bájos szép virágaikat mint láthatlan kezek e gépek.

Kövessük az ipar fejlődését, annak hatását a gazdasági, kulturális és a szociális életre, általában, mint ezzel összefüggő és részünkre kiválóan érdekeset hazánk jelenlegi viszonyaiban.

Látni fogjuk, hogy e haladás folyománya annak a gazdasági szükségletnek, mely a kor követelményeinek megfelelően előállott. Vizsgáljuk meg ugyanakkor a kisipar helyzetét, melyet a gyáripár látszólag tönkretett, de újabb fejlődése az új iparművészeti hatások által más téren biztosítottak látszik.

Mi a magyar ipar? Van-e egyáltalában jelentős szerepe az ország viszonyaihoz képest? Kik dolgoznak érte és hogyan kerül oda az a dolgos, értelmes munkás, ki tanítja őket és hogy nevelnek ma iparosokat?

Ezek azok a kérdések, melyek egynémelyikéhez legközelebb hozzászólunk mindannyiunk okulására.

Sok érdekes dolgot figyelhetünk majd meg és megfogjuk látni, hogy ha csak arról van szó, hogy sok szerszám elkopik egy év alatt, mily káros, hogy nem kétszer annyit dobhatunk el, mint elhasználhat Magyarországon.

Megnézzük, hogy hány szij feszül a korongokon a magyar kitarásért és hány magyar fogaskerék illeszkedik belé a nagy államok kulturtengelyébe.

A vasutak motoros üzeme.

Ujabb időben vasuti és közlekedési szakköreink sokat foglalkoznak a motoros vasutak eszméjével, a melynek alkalmazásától a mellék vasutak korszakos átalakulását várják. Már több vasútvonalon ezen üzemszeret életbe is léptették.

Hazánkban a mintaszerűen létesített és kezelt aradi és csanádi egyesült vasutak vezetőségét illeti meg az elismerés e rendszer életbeléptetéseért, a mennyiben a kezelése alatt álló „első alföldi gazdasági vasút”-on még 1902-ik évben próbaképen és folyó év tavaszától a kovácsbáza—békéscsabai 49 km. hosszú vasuton elért kedvező eredmények következtében saját vonalain is állandó jelleggel életbeléptette azt. A nagy horderővel bíró kezdeményezés elismerését a magyar tudományos akadémia azzal mutatta ki, hogy a társulat elnökét és ügyvezető-igazgatóját, mint a kiket az átalakítás munkájában az érdem megillet, dicséretére tartotta méltónak.

A siker folytán, mi e rendszerváltozással járt, több helyi érdekű vasut és fővasut igazgatósága határozta el, hogy ezen ügy a vállalatra, mint a nagyközönség érdekeire üdvös változtatást tegyen. Így a pusztatényő—kúnszentmártoni h. é. vasut, a szeged—nagykikinda—nagybecskerekai h. é. vasut a személyforgalom könnyítése céljából már legközelebb motoros kocsikat fog járatni. A brassó—háromszéki h. é. vonalon csak napok kérdése, hogy mikor fogja a motoros kocsik üzeme kezdetét venni. A kassa—oderbergi vasut igazgatósága elrendelte, hogy a zsolna—rajeci vonalon a személyforgalmat motoros kocsikkal fogja lebonyolítani. A motoros kocsikkal a próbameneteket már meg is ejtették. A magyar királyi államvasutak legközelebb a budapest—gödöllői vonalon, a déli vasutak vezetősége pedig a balatonvidéki fűrdőkre szándékozik motoros kocsikat járatni. Az idevonatkozó próbamenetek legfényesebben igazolták ez üzem életrevalóságát és

kivihetőségét, amennyiben 58 kmes, tehát majdnem gyorsvonatu sebességgel voltak képesek haladni. A debrecen—tiszaújvárosi h. é. vonalon már jövő hó 15-től fognak közlekedni motoros kocsik. E vonalon jelenleg 3—3 vonat bonyolítja le a forgalmat. Az új rendszer szerint ezekből csak 1—1 fog megmaradni, míg a kiktöbbségből 4 vonat helyett 5—5, összesen 10 motoros kocsi fog forgalomba helyeztetni. Ezeket a vonatokat kivül még sok más h. é. vasut vette tervbe ez átalakítást, sőt szó van arról is, hogy az ezentul engedélyezendő és építendő új h. é. vasutak e rendszer szerint fogják személyforgalmukat lebonyolítani. A magyar Mérnök és Építési-Egylet a kereskedelmi miniszteriumhoz intézett memorandumában, amelyben a helyi érdekű vasutak ügyének fellendítését szorgalmazza, azok menetrendjét illetőleg a motoros üzem bevezetését sürgeti, mely által a személyforgalom a teherforgalomtól elkülönítenék.

Bennünket, zomboriakat is közelebből érinti ezen újabb vasutüzemi rendszer. Ugyanis egy hírlik, hogy a zombor—újvidéki vonalon már rövid idő múlva szintén motoros kocsik fognak járni, sőt, mint halljuk, az érdekelt körök már a megvalósítás részleteire nézve is folytatnak tárgyalásokat, úgy hogy most már nemsokára várható a zomboriakat közelebből érdeklő vasutközlekedési viszonyok megjavulása.

Beszélnék arról is, hogy a jelenleg építés alatt álló és előreláthatólag ez év őszén megnyitásra kerülő rigyica—halasi vonalon is ily automobil rendszerű motoros kocsik fogják a személyforgalmat ellátni.

Egyszóval mindenfelé azt a törekvést látjuk — már t. i. h. é. vonalokon és másodrangú vasutakon, — hogy a régi üzemszerrel felhagyjanak és a helyett az újabbat alkalmazzák.

Nem lesz talán érdektelen, ha röviden előadjuk, miben áll a motoros vasuti kocsi rendszerének előnye a rendes üzem felett és ha rámutatunk azon körülményekre, amelyek ez új rendszer bevezetését indokoltá teszik.

A vasutak motoros üzeménél nem teljes vonatokat hoznak forgalomba, tehát nem mozdony által vontatott kocsisor veszi fel a

A szép mama pedig mulatni megy — talán kenyérkeresetből... vagy talán azért, hogy másnap sirva átkozhassa az urát!...

A gyönyörű körönd közepén e pillanatban felbugygyantak a szökőkutnak ezerszínű sugarai. Fantasztikus látvány, a szem, a lélek beteggé lesz tőle, mint az ezerkettedik éjszaka bűbajos romantikájától.

A tündér sem hiányzott. A hullámozó, illatos és ragyogó tömeg között úgy kimagaslott, mint egy királynő. Ott állt a színes vízjáték előtt, kacéran játszadozva a szerte csapkodó villogó vízcseppekkel. Körülötte a rajongók serege.

Szebb volt valamennyinél: az egynél, a soknál, a megszámlálhatatlannál! A villamos lángok mintha emelni akaták volna pazar fényükkel szépségét, odaröppentek bársnyos arcára, ezüstszürke termetére és simogatták, csókolgatták lágyan, édesen...

Elbűvölten tapadt szemünk az isteni alakra s amint önkéntelenül összenéztünk, szemünkből az a ki nem mondott sejtélem, az a megdöbbentő érzés volt kiolvasható: ez az asszony! Az asszony, az asszony, aki felülmulhatatlanul isteni, aki minden: bűn, erény, jószág és szivtelenség, az a nem deffiniálható fogalom, amely mámorba nyugtázza az egész világot.

Talán 10 lépésre állott tőlünk és mi e ragyogó teremtmény láttára a kifejezhetetlen

boldogság régióinak megdöbbentő közelségét éreztük.

A nő volt, a szó fel nem fogható értelmében.

Lágy és friss bőr, mely alatt lángoló vér folyt, — körvonalak, melyek szabatosak voltak, mint a márvány és hullámzók mint a tenger; büszke, érzéketlen arc, mely a visszautasítást a vonzerővel egyesítette és amelynek kifejezése leírhatatlan ragyogásban összpontosult; egy tűztenger visszfényéhez hasonlító haj; öltözék, mely remegett a kéjtől és remegést okozott: vázlatos meztelenség, mely elárulta azon kiesnylő óhaját, hogy mi mind a távolban bírjuk őt; kísértés volt az érzékekhez intézett hangtalan ígérete, mely tekintetéből szerte áradt, az elme ellen pedig fenyegetés! Ez a kettős aggály: a vágy, a félelem, melylyel bennünket és mindannyit a tarka tömegben leigázott, bársnyos a távolban is: ittassá tett mindannyiunkat és aki megfigyelte arcunkat, az gúnyosan mondhatta volna: ime, ezek részegek!

A felsőssé asszony pedig hidegen beszélgetett az előtte hajlongókkal, ránk se tekintve — nem hallhatta a piktor, amint idegesen, élesen, mintegy dühveltelten felkacagott:

— Ti balgák... hahaha! Ingerülten fordultunk feléje s talán valami retteneteset mondunk neki, megboszulandó, hogy a csodás

varázslatból felébresztett, ha ő idegesen, haragtól szikrázva közbe nem vág:

„Az a csábos szirén, aki benneteket annyira lebilincsel... a világnak talán a legnagyobb cédája. Becsületesre mondom, elhíhetitek! Pokoli faj! Ismerem! És ezt oly megdöbbentő energiával mondotta, hogy mi összeborszongtunk és félve tekintettünk a rejtélyes asszony felé, aki e pillanatban kacagva dobta be gyémáncsattos cipőjét a kut medencéjébe...”

Most találkozom önmagával harmadszor. Először Pesten ismerkedtem meg vele. Az apja viceházmester volt a házunkban, ő pedig gépkezelő egy nyomdában. De leszédült a gép mellől. Vele együtt egy becsületes nyomdász is. Emez véres fejjel örökre, ő pedig csak egy karcollással a homloka táján, hogy a bukást folytassa. Bukott, bukott lefelé, a legmélyebb régiókba, amíg egyszer csak rá nem talált egy dugaszdag öreg ur. Gondolom miniszter volt. Az öreg urnak azonban felesége is volt és amint megtudta a dolgot, botrányt csapott. Vége pedig az lett, hogy az öreg ur penzióba ment, falusi jószágára vonult — a hölgyecskét pedig „elhódította” egy gróf. A gróftól egy ögről, attól egy hereg hódította el sikeres ostrom után és így bukik most e nő fölé a felsőbb tizezerben. Ki tudja, hol fog megállni — ma semmi sem lehetetlen — még királyné is lehet, de koldus is...

forgalomba kerülő árukat és a személyforgalmat előidéző utasokat, hanem ezt megosztva, külön tehervonat látja el az áruforgalmat és motorberendezéssel ellátott ugynevezett motoros kocsit szállítja a személyeket, miáltal elérhető az, hogy az utazóközönségnek nem kell hiábavaló várakozással eltecsérelni idejét, a mit a mostani üzemszerű rendszer a teherárunknak az egyes állomásokon való kezelése szükségessé tesz, a mi pl. a baja—újvidéki vonalon a végállomások között oda és visszautazásnál 3 órát is kitesz, amihez hozzájárul az is, hogy a motoros kocsit — mint a mostani helyi érdekű vonatok — fölösleges boltsúly vonszolására kényszerítve nincsen, gyorsabban is haladhat.

A míg tehát a mostani rendszert vonatok 20—25 kmes átlagos sebességgel közlekedhetnek csak, addig a motoros kocsit 45—58 kmt tehet meg óránként, a mi az idő felének megtakarítását illetve az utazóközönség időjének előnyösebb kihasználását jelenti.

A mit teljes vonatoknál lehetetlen volna megvalósítani, azt a motoros kocsit rendszerre való áttérés esetén könnyen lehet eszközölni. Ugyanis, a míg a vonat csak az állomásokon és megállóhelyeken szállíthatja le és veheti fel az utasokat, addig a motoros kocsit esetleg minden élénkebb forgalmu utnál, őrbáznál, szállásnál meg lehetne le- és felszállás céljából állítani. És ezen körülmény különösen nagy fontossággal bír, különösen tanyarendszert gazdálkodást folytató vidéken, például Bácskában.

Ha most még hozzávesszük, hogy ily rendszer mellett lehetővé válik az, hogy gyorsabban induljanak el a kocsik egyik végpontról a másikra, úgy rögtön szembetűnik a motoros kocsit automobilüzemű rendszerével igazi előnye, amelylyel az utazóközönség igényét azáltal, hogy jobban illeszkedik annak szükségleteihez és kívánalmaihoz kiszolgálni képes.

A motoros kocsit üzeme tehát a helyi érdekű vasutak számos, általános panaszát megszüntetni képes. A közönség érdekeihez jobban alkalmazkodó menetrendjével, gyorsabb közlekedésével, az állomásokon való tartózkodásoknak a minimumra való redu-

Ime! lehámoztam róla mindent: szeresétek. Szép, ragyogó, tündér, istennő, csak egy baja van: korhadt a szíve!

A piktor elhallgatott és mi rémülve tekintettünk arra az imbolygó, ragyogó tünényre, amely már ott mosolygott lágyan, kéjesen a bokrok árnyában: s maga után vonszolta mintegy tíz embernek egész boldogságát, jövőjét és összes reményeit.

Pedig nem volt egyéb: mint asszony!

Az alakok pedig egyre jöttek, jöttek. A káprázatos éjszakában valami kékeszürke, ragyogó ködpára ereszkedett alá és bevonta mint egy csodás fátyol a kavargó illatos tömeget. A zene lágy hangjai mellett valami lomha ritmikával haladt föl-alá a tömeg. A férfiak arca égett, az asszonyok szemei csillogtak, testükkel pedig hizelegve simultak az izmos karokhoz. . . .

Igy tartott ez még egy kis ideig. Azután mindegyre fogyott a sétálók tömege s végre csak már néhányan andalogtak az illatos virágok mellett, aztán a zene is elhalt, mi is szétváltunk, hogy holnap ismét folytassuk tanulmányainkat abban a tudományban, melyet megtanulni nem lehet: mert az asszonyokról szól!

kálásával (a mi viz- és szénállomásokon legfeljebb 3—4, egyebütt legfeljebb 1—2 percet tehet ki) a fővonal személyszállítási díjtételénél még alacsonyabbá tételével és kényelmes, modern kocsik használata mellett határozottan a mai alkalmatlan rendszer fölt áll, minek következménye az lesz, hogy a közönség nagyobb rétegét fogja utazásra ösztönözni.

Ezen előnyökön kívül még más szempontokból is figyelemreméltó a motoros kocsit üzeme. Általa lehet megoldani az ideális helyi érdekű vasutat. Eddig ugyanis a vasutak a mozdony tűzveszélyes volta miatt a községekétől csak bizonyos távolságban voltak vezethetők. Most a motoros kocsit alkalmazása által a vasutakat az érintett községekben keresztül is lehet vezetni, ahol a szükséghez képest megállapított megállóhelyeken az utasok fel- és leszállhatnak. Példa erre az említett „első alföldi gazdasági vasut“, melyet a kedvező üzleti eredmények hatása alatt Vésztőig fognak kiépíteni és még ez év őszén az építési munkák előrehaladott stádiuma folytán a forgalomnak átadni. Ezzel mintegy 90 km. hosszú vonalon fog egy ideális helyi érdekű vasuti forgalom motoros kocsittem mellett lebonyolítani.

De nemcsak a közönség részére hárul a motoros kocsit alkalmazásából előny, hanem a vasuttársaságokra nézve is haszonnal jár az. A kisebb önköltség, amely motoros üzem mellett a vasutkezelés minden ágánál érvényre jut és a nagyobb forgalom az üzleti eredményeket csak kedvezőleg befolyásolhatják. Ennélfogva az a vasut, amely régi finanszírozás számos hibájával létesült, akkor ha áttér a motoros kocsit rendszerére, a nagy befektetés mellett is fogja tudni a kellő jövedelmezőséget felmutatni. Ezen körülmény egyenesen utasítja a társaságokat az új üzemszerű meghonosítására.

Egy pár statisztikai adat jobban megvilágítja a helyzetet. A helyi érdekű vasutak vonatkilométerenkénti önköltsége közelítőleg 150 fillér, míg a bevételi hányad ugyanezen alapon 70 fillér, tehát a hiány 80 fillér. Innen van az, hogy a magyar királyi államvasutak a kezelésében levő helyi érdekű vasutakra az 1902. üzletév végén kereken 6.000.000 koronát fizetett rá. Ez óriási összeget, ha egészben nem is, de nagyobb részben lehetne megtakarítani az új rendszer alkalmazása esetén.

Minden attól függ, sikerül-e oly motoros kocsit szerkeszteni, mely céljának megfelelően, tehát a mellett, hogy vele jelentékeny gyorsaságot lehessen kifejteni, kevés tüzelő és kenőanyagot fogyasszon. Az idevonatkozó tanulmányok és kísérletek odavezettek, hogy most már többféle rendszer szerint épített motoros kocsit ismeretes. Ezek között van benzinhajtóerejű, gőz- és villamerőre berendezettek. Egyszerű és tiszta kezelésénél fogva legnagyobb jövője volna az accumulatoros motorkocsiknak, azonban a tudomány mai állásánál a legnagyobb eredményeket gőzerejű kocsikkal értek el. A megejtett kísérletek szerint üzemszerű szempontjából is a gőzerejű motoros kocsit mutatkozott legelőnyösebbnek. Az eddigi tapasztalat szerint ugyanis közelítőleg gőzmotoros kocsiknál 30 fillért, benzinhajtó motoros kocsiknál 40 fillért, accumulatoros motorkocsiknál 50 fillért tesz ki a vonatkilométerenkénti önköltség a rendszeres üzemszerű vasutak fentebb említett 150 fillérel szemben.

Ezen adatok azt mutatják, ha a vasut-kilométerenkénti bevétel 70 fillér, a kiadás pedig 30—50 fillér, akkor a mai személyszállítási díjtétel jelentékeny redukálása után is megfelelő jövedelmezőségre tehet szert a vasut. Az uttoró kezdeményezést e téren szintén az „első alföldi gazdasági vasut“ tette meg, mely díjtételeit leszállította, a mi már az első évben az utasok számának 32%-os emelkedését idézte elő, minek folytán az üzleti bevétel is 38%-kal emelkedett. Az 1903. év folyamán az üzletfolyam még inkább javult.

Míg a h. é. vasutakon és a m. á. v. vonalain 50 km. hosszú uton a személyvonati III. osztályban 1.5—2.0 korona a menetdíj, addig az „első alföldi gazdasági vasut“, kereken 50 km. hosszú, kovácsbáza—csabai vonalán kilométerenként csak 1 fillért, tehát 50 fillért kell fizetni. A vonalnak Vésztőig való meghosszabbítása által biztosra vehetjük az eredményeknek még kedvezőbbé való alakulását.

Az eddig alkalmazásban levő motoros kocsit a budapesti villamos vasutak külsejéhez hasonlít, melynek elrendezése olyan, hogy van benne egy nagyobb III-ad oszt. szakasz, kisebb I—II. osztályú fülke, elől a motorszerkezet és kocsivezető részére való elzárt rekesz és hátulsó részén a kalauz fülkéje; van benne körülbelül 35 ülőhely. Ha a forgalom élénkege úgy kívánna, lehet 1—2 pótkocsit a motoros kocsihoz kapcsolni, amelyben mintegy 50 ülőhelyet is lehet elrendezni. Az ilyen kocsit gőzfűtésre való berendezésének, esetleg podgyász- és toilette-fülkékkel való ellátásának semmi akadálya nem lehet.

A motoros vasuti kocsittemnek Magyarországon való alkalmazásának nagy jelentősége akkor tnik csak ki, ha figyelembe vesszük, hogy e rendszerre való áttéréssel jóformán az egész kontinent megelőztük, mert, bár igaz, hogy a német, francia vasutak szintén foglalkoznak a motoros kocsittem eszméjével és a kísérletezésben jóval megelőztek bennünket, de a gyakorlati alkalmazás terén a magyar vasutakat a külföldiek előtt az elsőbbség illeti.

Minálunk a motoros vasuti kocsittemnek szerencsés megoldása nemzetgazdasági szempontból nagyfontosságú esemény, mert ezen rendszer helyes alkalmazása hivatott vicinális vasutaink meddőségét megszüntetni és azt kellőképpen helyreállítani. Ha ez tényleg sikerülni fog, a minthogy hisztük és reméljük, akkor a helyi érdekű vasutak ügye újból fellendül és vele hazánk közigazdasági állapota is megerősödik.

A szegedi tanoncmunka kiállítás.

— Saját tudósítónktól. —

Szép ünnepség keretében nyílt meg kedden a szegedi kereskedelmi és iparkamara által gondosan előkészített kertületi tanonc és segédmunka kiállítás a Tisza Lajos köruti polgári leányiskola termeiben.

D. e. 9 órakor Szarvady Lajos elnök intézett szépen átgondolt ünnepies hangú beszédet az óriási számban összegyűlt közönséghez.

Előadta az elnök a kiállítás rendezésének történetét, hogy a kereskedelemügyi miniszterium még 1901. év folyamán tervbe vett egy országos segéd- és tanoncmunka kiállítás rendezését, minthogy azonban egy ily teljesen új intézmény sikerét előre biz-

tosítani kívánatos, az e végből tartott szak-tanácskozás előbb kamarai kerületi kiállítások rendezése mellett állapodott meg. Így jött létre ez a kiállítás, mely ezidőszertint második ily kísérlet.

Vázolta ezután az elnök a tanonc- és segédmunka kiállítások rendezésének célját, az ebben rejlő iparfejlesztő erőt.

„Sok tanulságot nyújt ez — ugymond — különösen az ifju iparos nemzedék számára, mely oszlopa lesz a fejlettebb magyar iparnak.“ Üdvözölte ezután a megjelent érdeklődőket és köszönetet mondva a kamara nehez munkájában segédkezet nyújtó városi hatóságoknak, ipartestületeknek, szakiskoláknak, kiállítóknak stb. s a kiállítást megnyitottak nyilvánította.

A megnyitás után a megjelentek megtekintették a kiállított tárgyakat Kulinyi Zsigmond kamarai titkár kalauzolása mellett és a kiállítás értékességéről és megkapóan szép rendezéséről mindenki a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott. A kiállítást tömegesen látogatja a közönség.

*

A kiállítás rendezése nagyon szépen sikerült. Izléses, csinos itt minden. A legapróbb részletekig terjedő pedáns rend és gondosság, amit a tárgyak elhelyezésénél tapasztalunk, rendkívül emeli az egész kiállítás hatását, mely azouföldt is értékes anyagot tartalmaz.

1200 munkáskéz ügyessége, ambíciója méri itt össze 8 városból és mintegy 15 kisebb nagyobb kerületbeli községből az erjét és e versenyben lépten-nyomon előtör a magyar munkás kiválósága, melyet oly nagyon megbecsülnek a külföldre került véreinknél, itthon pedig sokszor alig tud érvényesülni.

A nagyarányú kiállítás egyébként mintegy 5000 kisebb-nagyobb tárgy került bemutatásra az épület 15 nagy termében és udvarán. A mesterségek változatosságának megfelelően 11 csoportba vannak osztva a tárgyak és e csoportok között legerősebben dominál a faipar, fémipar és a ruházati ipar. Értékes a többi csoport kiállítása is, de ezek a nagy tömegükkel kiválóképpen imponálnak.

A földszinten helyezkedik el a fém- és faipar, továbbá az agyag-ipar és élelmezési ipar. A földszintet tágas előcsarnokból a baloldal első két termében vannak a lakatosok és bádgosok, akik sok díszanyagot és háztartási tárgyat állítottak ki. Utána következik egy másik teremben a gépek és műszerek kiállítása. Itt egy benzín-motor működésben látható, továbbá sok apróbb, nagyobb gép és géprész, hangszer, órásmunka stb. Innen tovább haladva, a kovácsok, bognárok, kocsigyártók stb. kiállítását tekinthetjük meg, mely szintén érdekes látvány. Utána az agyag-ipar következik a sokféle apróbb, nagyobb tárgyaival.

A másik oldalon, szintén a földszinten a faipar van elhelyezve. Kedvesek és meglepők itt a csinosan dekorált kis fülkék, melyek mindegyikében művészi kivitelt modern szobaberendezések vannak. A legegyszerűbb faipari tárgytól kezdve, a legkényesebb igényeket is kielégítő gyönyörű butorokig szép változatossággal van berendezve itt minden. Tovább menve, a kosárfonók izléses munkái kötik le festői csoportokban a szemlélő figyelmét. Az udvar tökéletes kivitelt kocsikkal van telve, díszesen dekorált ponyvasátor alatt. Mellettk helyezkedik el a buffet és vendéglő,

mely a kiállítás tartama alatt állandóan rendelkezésére áll a nagy közönségnek.

A virágokkal díszített lépcsőházból az emeletre fölérve, a lépcsővel szemközti levő teremben, a fonó-szövő ipar változatos tárgyasága tárgyai tűnnek föl. Ettől balra 3 nagy teremben helyezkedik el a ruházati ipar: a szabók, szűcsök, papucosok, cipészek stb. munkái. E csoportban 420 kiállító tárgya van egyttvé hordva és izlésesen összerendezve. A sok szép öltöny, szűcsmunka, cipő, papucs, csizma stb. festői látványt nyújt a szintén szépen dekorált termekben. Ezután következnek a szíjgyártók szép tárgyai és az építőipar, valamint a sokszorosító ipar. Az utóbbiakban festmények és rajzok szerepelnek, melyek nemcsak a részükre kijelölt termet, hanem az összes emeleti folyosó-falakat is megtöltik, hatásosan díszítve a kiállítást.

Az emelet jobboldali folyosóján az ipariskolák csoportjához jutunk, ahol az első terem a szegedi fa- és fémipari szakiskoláé. Az utána következő teremben és a folyosón a bajai, ókanizsai és szegedi iparostanonciskolák kiállítása van elhelyezve, a rajzok díszesen és tanulságot nyújtó módon rendezve.

A kiállított tárgyakból persze már az első napon is sok kelt el. Érdekes volt a legelső vétel, mely még a megnyitás előtt történt. Egy szegény ember, mint napszámos dolgozott a kiállítás területén, ide-oda rakosgatva a tárgyakat. Három napi bérét azonban a kiállítás rendezőségénél hagyta, megvén rajta egy kiállított szép és jó kivitelt talicskát.

A kiállítást a vidékiek is nagy számmal látogatják. A mai nap folyamán különösen a szomszédos falvak birtokosai keresték föl és vásárlásokat is tettek. Különösen nagy idegenforgalom augusztus 19. és 20. ika körül várható, amikor a kamara kerületi iparosgyűlést rendez. E gyűlésre már több mint 600 vidéki résztvevő jelentkezett.

A kiállítást a kereskedelemügyi miniszter is tanulmányoztatni fogja és kiküldöttje valószínűleg a gyűlés alkalmával fog Szegedre érkezni.

A kamara díszes katalógust is adott ki a kiállított tárgyakról 80 oldalnyi terjedelemben. Ez a kiállítás területén, valamint a jegyelárúsító dohánytözsdékben 10 fillérért kapható.

Szent István napjának ünneplése.

Az országos nemzeti szövetség, ezen kiváló hazafias és kulturális országos egyesülethez Balázs Árpád igazgatósági választmányi elnök a következő indítványt terjesztette elő, melyet az országos nemzeti szövetség el is fogadott.

Az O. N. Sz. mult évi közgyűlése elfogadván azt az indítványomat, hogy Szent István napjának nemzeti irányban való megünneplése tárgyában társadalmi mozgalmat indítsunk, egyttal azt is elhatározta, hogy az indítvány végrehajtásával igazgató-választmányunk elnöksége bizandó meg.

E megbízásból kifolyólag már történt némi intézkedés. Habár augusztus hó 20. ika ma még távol esik, ennek dacára vesztegetni való időnk nincsen, ha azt akarjuk, hogy mozgalmunknak már az idén valami sikere legyen.

Ezt a mozgalmat különben annak a tudatában kell folytonosan ébren tartanunk, hogy nehezen haladó, sok helyen közönynyel, némely esetben ellenzéssel találkozó

munkára vállalkoztunk és több évi serény működésre lesz szükségünk, mire döntő eredményre mutathatunk. Oly munka ez, melynek végzésénél nemcsak saját erőnket kell latba vetnünk, hanem számos más tényező közreműködésére is kell számítanunk, mely nélkül kitűzött nagy célunkat nem érhetjük el.

A teendők oly sokasága áll előttünk, ha végre akarjuk hajtani, a mit én egyéni nézetem szerint szükségesnek látok arra nézve, hogy Szent István napját akként ünnepljük, a hogy ezt történelmünk e nagy alakjának emléke megkivánná, hogy nagy szükség van arra, miszerint az ügy iránt szeretettel viseltető több munkaerő egyesüljön a kivivandó siker érdekében. A kitaró munkán kívül a különféle nézetek fontolóra vételére, állandó tanácskozássra és határozatok hozatalára, több irányú összeköttetések szerzésére van szükség, hogy a kérdés tervszerű megoldása lehetővé váljék.

Ettől a meggyőződéstől áthatva, legutóbbi igazgató-választmányi ülésünkön javaslatba hoztam tehát, hogy Szent István napja ünneplése ügyének elintézése céljából bizottság küldessék ki, melynek feladata lesz e kérdéssel állandóan foglalkozni, mi határozatba is ment.

Azokat az elveket, melyeket a magam részéről Szent István napjának ünneplése tekintetében szem előtt tartandóknak találok, röviden a következőkben foglalom össze:

1. Törvényhozásunk Szent István napját mint nemzeti ünnepet az országos ünnepek sorába s a munkaszünetes napok közé emelte ugyan, de ennek hatása elmaradt, mert kevés kivételtől eltekintve, az ünnepe nem ment át a nép köztudatába. Teendők tehát tulajdonképpen oda irányul, hogy e napot valódi nemzeti és néptünneppé avassuk.

Erre oly módokat kell keresnünk, hogy ebben az ünneplésben az egész nemzet, annak minden rétege, vallás-, nemzetiség-, osztály-, kor- és nemkülönbség nélkül részt vehessen és szívesen részt venni kívánjon.

2. Legfőbb törekvésünk legyen, hogy természetesen a nyár végén tartható vagy nehézség nélkül erre az időre balasztható mindennemű ünneplés és nyilvános örömnnyilvánulás Szent István napjára helyezzessék. Ez fog ennek a napnak kiváló jelentőséget kölcsönözni a népeletben.

3. Az eddig szokásos egyházi ünneplést a tervben levő ünneplési módok semmiképpen sem kívánják érinteni. Az egyházi ünneplés leginkább a kora délelőtti, a társadalmi ünneplés pedig főleg a késő délelőtti, a délutáni vagy az esti időre esik.

4. A nemzetiségek vagy politikai pártok érzékenységének felkötése az ünnepléssel a lehető legnagyobb gonddal kerüendő.

Szent István napjának méltó megülése a társadalmi s egyéb ellentéteket kiegyenlítő gondolat. Ez a mindenikünkre nézve szent haza megalapítójának, szervezőjének ünneplése, ki a nemzetet a művelődés útjára, a keresztény vallás ölébe vezette, első törvényhozónk, kiváló fejedelem és hadvezér, ritka nevelő apa és bölcs ember volt, aki az emberiség történelmében ritka példa és népénél oly nyomokat hagyott maga után, hogy némely intézménye a példátlanul változó viszonyok dacára 800 év után is csaknem változatlanul áll fenn.

5. Az ünneplés egészen társadalmi irányu legyen, olyan, a minő egy nép szükségletéből keletkezik. Az ünneplés a törvény vé-

delme alatt állván, sőt annak szelleméből folyik ki, a hatóságok csak annyiban érvényesítsék hatásukat, hogy a mozgalmat jóakarólag támogatják s a helyes ünneplés módjainak esetleges akadályait igyekezzenek elhárítani, nevezetesen pedig teljesítsék azt a kötelességüket, hogy a törvény határozatának érvényt szerezzenek.

Annak dacára, hogy Szent István napjának ünneplését a törvény már tizenkét év előtt rendelte el, ezt a törvényes rendelkezést az ország több részében alig veszik figyelembe, sőt némely helyen a lakosság ellentétbe helyezkedik vele, a nélkül, hogy e miatt a törvényes megtorlás alkalmaztatnók.

Ez a sajnos jelenség annak tulajdonítható, hogy társadalmunk nem karolta fel ezt a törvény által elrendelt nemzeti ünnepet, a törvény holt betűt maradt, nem történt meg az, ami a nép ünneplésbeli szükségletét kielégíti s azt szinte önkénytelenül bele vonta volna erkölcsi hatalmába.

6. Az ünneplés különféle módjait illetőleg követésre ajánlható, hogy ne legyen sablonszerű, hanem mindentűt a fennálló viszonyokhoz, a szokásokhoz kell a lehetőségig alkalmazkodni s az ünneplési módok választásának ezekből kell kiindulni. Mit és mennyit lehet felölelni, ezt csak azok határozhatják meg, akik a helyzetet jól ismerik.

A hol az ünneplés valamiféle módja már szokásban volt, ott megfelelően bővíteni kell a programmon, a hol ez az ünneplés még új, ott ovatosan és türelmesen kell a talajt előkészíteni oly módon, hogy az ott uralkodó közvéleménnyel ellentétbe ne kerüljön és csak annyit kell felkarolni, a mennyi kockázat nélkül keresztülvihető. A további lépést az időnek kell átengedni.

Ezeknek az elveknek előre bocsátása után kísérletképen néhány példáját sorolom fel annak, mily ünneplési módokat vélek alkalmazandóknak. Ilyenek:

A középületek vagyis állami, törvényhatósági, községi, közigazgatási, bírósági, köznevelődési, stb. épületekre a címeres nemzeti lobogó kitzítése.

Ezt különben a m. kir. belügyminiszter 1895. évi okt. 14-én 88,155. sz. a. kelt leirataival elrendelte s ennél fogva kötelező.

Egyesületi és magánházak kilobogozása.

Hatóságok disztülése alkalmi szónoklatok tartásával, azokon fontos közérdekű határozatok kihirdetése. Magánegyesületek, társulatok, gazdasági és iparos körök, szövetkezetek diszközgyűlése.

Pályadíjak kiírása és kihirdetése.

Közérdekű alapítványok, kitzintetések, jutalmak, megkegyelmezések kihirdetése. Papok, tanítók, cselédek jutalmazása.

Templom fölszentelés, nyilvános és magánépületek, hid, zászló stb. felavatása, emléktábla, szobor leleplezése, Szent István szobrának felállítása.

Színházi, műkedvelői diszeloadás, hangverseny, szavalat, történelmi felvonulás, nyilvános zenei előadás, táncmultság, disztrakoma rendezése.

Shokásos népmultságok tartása komolyabb irányu tartalommal.

Dalos-, tztzoltó-, torna-, athlétikai-, lövő-, vivő-, csónakázóverseny és diszkivonulás, kertü ünnepe, nyilvános játék az ifjuság részére.

Tüzijáték, örömtttzek gyujtása, kivilágítás mozsarazás.

Kiállítások megnyitása vagy berekesztése, löverseny, állatszeme, arató-ünneplés tartása.

Terek, utcák, sétányok, kutak, források stb. elnevezése Szent Istvánról.

Hogy az itt felsorolt ünneplési módok nincsenek kimerítve, azt készséggel elismerem. E példákat csak azért közöltem, hogy azt az irányt jelezzem, melyben részemről Szent István napját célszerűen ünnepleni vélem. A némely helyen már meglevő szokás s a jövőben szerzendő tapasztalás ezt a sorozatot remélhetőleg kibővíti majd.

Legyen szabad ez alkalommal is azt a kérést intéznem t. Társ-Szövetségünkhez, hogy tanácskozásukat e tárgyban minél előbb megindítani, és azok, melyek eddig abbéli kérdésekre még nem válaszoltak, a felvilágosítást megadni sziveskedjenek; ünneplés-e ezideig ott Szent István napját és miként? — az ünneplés mily módját tartják viszonyaik között célszerűnek és keresztülvihetőnek?

Ezeket a kérdéseket legyen szabad t. tagjainkhoz is intéznem, kérve, hogy az egész ügyről véleményüket nyilvánítani s oly ünneplési módokat ajánlani sziveskedjenek, melyek mellett kitűzött célunkat előbb-utóbb elérhetni vélük.

Vállvetett működéssel sikertől, ha nem mindentűt is, de talán némely helyen oly sikert elérni ezzel a nemzeti életünk irányára és tartalmára nemesítőleg ható ünnepléssel, mely az eddigi állapothoz képest haladást jelez.

Végtére is minden kezdet nehéz, de a nehézségeket legyőzni ezen a téren talán nem tartozik a lehetetlenségek közé.

Balázs Árpád

ig.-választmányi elnök.

Bácskai írók albuma.

V.

Radich György.

Született Szabadkán 1846. február 26-án. Atyja nemesmiliticsi Radich Pál földbirtokos, később szabadkai komisszárius, anyja Sztipich Mártha. Elemi és középiskolai tanulmányait elvégezve, a budapesti orvoskari egyetemre iratkozott, majd átlépett a filozófiai fakultásra. Egyetemi tanulmányainak bevégeztével Szabadkán tanárrá választatott 1868-ban; majd 1873-ban az alig 26 éves fiatal tanárt ő felsége a zombori állami főgymnasium igazgatójává nevezte ki. A tudománynak sokoldalú művelője volt, minden téren dolgozott, fáradozott, létesített.

Szabadkán 1871-ben saját költségén, nagy anyagi áldozattal a „Bácska“ című lapot, majd 1878-ban Zomborban szintén a saját költségén a „Bácska“ című a jelenben is fenálló lapot szerkesztette s adta ki. A helyi köztgyekekben a belváros közbizalmából kapott képviselői mandátumával élénk részt vett a törvényhatóság tárgyalásaiban. Az országos tanáregyesület korelnöke, a budapesti természettudományi társulat, a délmagyarországi történelmi társulat, a megyei gazdasági egyesület s a törvényhatósági bizottság, továbbá a történelmi társulat — melynek megalapításában tevékeny részt vett — tagja volt. A „Fővárosi Lapok“ útján neve általánosan ismertté lett. Különösen a magyar-szerb történelmi adatokat, őseinknek békés együttműködését, a két nép nagyjainak mondai hőskorát, a magyar-szerb testvériség átöröklött szálait folyton kutogatóván, számos füzetet bocsájtott közre. (L. „Bácska“ 1886. márc. 5. számát.)

Szorgos elfoglaltságai közepette is áldozott a Muzsának. „Kettő egy helyett“ című szindarabja Zomborban 1876-ban sikert aratva adatott elő, továbbá „Vegyítve jó“ című darabja is. Kiadott egy kötet verset is „Tarkaságok“ címen. 1881-ben „Árviz album“jának tiszta jövedelmét az alsó bácskai árviz által előntött községeknek adományozta. További művei: „Bácskai emlény“, „Rigómezei dalok“, 1884-ben „A magyar történelem alakjai délszláv költészetben“, „Csengity Ismail apa halála“, „Zrinyi Miklós“, „Szibinjanin Jankó“, majd Rebbau Bromme nyomán „Természetrázot“ és „Ásványtan“t adott ki; „Bács-Bodrog vármegye leírása“ című füzete az elemi iskolákban is használtatott.

Meghalt 1886. évi március 4-én fiatalon alig 40 éves korában. Leánya, Molnárné Radich Jolán szintén szép sikerrel foglalkozik az irodalommal.

VI.

Petrovits Döme.

Jobbára ugyan a szerb és német, de jó részben a magyar irodalom terén is működött, a zombori gör. kel. tanítóképző intézet volt egykori jeles tanára: Petrovits Döme, aki Páncsován 1848. nov. 5-én született. Tanulmányait szülővárosában, továbbá Halle, Tübinga és Prága egyetemén végezte, a középiskolai tanári vizsgálatot pedig Budapesten 1872-ben tette le. Mint a mathezis és természettan tanára a zombori képezdénél 1871-től kezdve egész haláláig (1891-ig) volt alkalmazásban.

Eleinte a szépirodalom terén, utóbb pedig állandóan a természettudománnyal foglalkozott s egyuttal mint tankönyvíró is ismertté tette nevét. Magyar nyelven megjelent dolgozatai közül a m. kir. természettudományi társulat közlönyében és önállóan is napvilágot látott „A zombor-vidéki mocsarakról“ (1883.), „A bácskai mocsarakról“ (1887.), „A szeremi bor“ (1884.), „A közönséges ürümös képződéséről“ (1886.) című dolgozata, szerb és német nyelven pedig „A természetből“ (1888.), „A zombori artézi kut“ (1889.), „Küzdelem a phylloxera ellen“, „Az időjárásról“, „Horvát-Szlavonország természet-talajának vegyelemzése“ (1889.) stb. címen irt nagyobb tanulmányokat.

Paedagogiai dolgozatai a zombori szerb tanítóképző intézet évi Értesítőiben, továbbá a „Skolszki Liszt“ és „Napredák“, valamint „Ungar. Schulzeitung“ című folyóiratokban jelentek meg. Tankönyvei közül „A természettan elemei“ három, „A geometria alak-tana“ öt, „Vegytan“ a két kiadást ért.

A külföldi folyóiratokban számos közleménye jelent meg. Munkatársa volt a berlini „Globus“, a hallei „Natur“ és a wiesbadeni „Zeitschrift für Chemie“ szakközlönyöknek.

Dr. Dudás Gyula.

H i r e k.

Kinevezés. A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter Csippék Ferenc újvidéki állami polgári és felső kereskedelmi iskolai helyettes tanítót a késmárki állami polgári és felső kereskedelmi iskolához a X. fizetési osztályra rendes tanítóvá nevezte ki.

Áthelyezés. Latinovits Pál főispán Kuluncsits Viktor tb. szolgabíróat Apatinból Bácsalmásra helyezte át.

Közjegyzői helyettes. A szegedi kir. közjegyzői kamara dr. Mártonffy Dezső palánkai gyakorló ügyvédet dr. Jedlicska Béla palánkai kir. közjegyző mellé helyettesül kirendelte.

A hadtestparancsnok Szabadkán. Lobkovitz Rezső herceg hadtestparancsnok kedden este 9 óra 46 perckor Szegedről Szabadkára érkezett. A herceget az állomáson az ott időző ezredek tisztikara fogadta. A hadtestparancsnok szemlét tartott a 23. és 86. gyalogezred fölött. Lobkovitz herceg két napig időzött Szabadkán.

Ünnepélyes istentisztelet a szerencsés pápaválasztásért. Zombor város róm. kath. hívei szerdán f. hó 13-án gyűltek egybe az Isten házában, hogy bálimát mondjanak Isten kegyességéért az új pápának X. Piusnak szerencsés megválasztása felett. Az ünnepélyesen kivilágított és feldíszített templom zsúfolásig megtelt ajtószűk közönséggel. Az összes hatóságok, hivatalok, a hadsereg testületileg jelentek meg a nagymisén, melyet Fejér Gyula apát-plébános celebrált fényes segédlettel, ragyogó apáti ornátusban. A templom hajójában foglaltak helyet: Latinovits Pál főispán, élén Bács-Bodrog vármegye tisztikarának, Vojnits István főjegyző, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő stb. A cs. és kir. közös hadsereg Dicht Adolf alezredes, a m. kir. honvédség Schneider Frigyes százados zászlóaljparancsnok vezetésével. A padok mellett díszruhás rendőrök állottak. A szentélyben foglaltak helyet: a városi tanács élén Hauke Imre polgármesterrel, az összes városi tisztviselők, dr. Thurszky Jenő vezetésével pedig a rendőrség tisztikara. Az oltár mellett díszbe öltözött városi és megyei huszárok képeztek sorfalat. Az ünnepi nagymise áhitatos csendben a Tedeummal kezdődött pontban 9 órakor. Majd felcsendültek a kóruson a dalárdisták szebbnél-szebb lélekemelő énekei. Minden egyes énekszám gyönyörű volt és emelte az áhitatot. Különösen a szóló énekek keltettek misztikusan emelkedett hangulatot. Az egyes énekszámok a következők voltak: „Miatyánk“ Kontor Elektől, énekelte Staudacher József. „Ave Maria“ Waisz I.-tól, énekelte Kelő Mór. „Ave Maria Stella“ magyar egyházi ének 1700-ból, szerző Eszterházy Pál herceg Magyarország volt nádora, énekelte Staudacher József. „O Sanctissima“ Keinerstorfer Klotildtól, énekelte Türr Aladár. „Salve Regina“ Schubert Ferenctől, énekeltek: Kelő Mór, Staudacher József, Türr Aladár, Marschall Béla, dr. Kneifel István, Essigmann Károly és Tomcsányi Aladár. „Adoratio Salvatoris“ Keinerstorfer Klotildtól, énekelte és harmoniumon kísérté Marschall Béla. „Boldog asszony anyánk“, magyar egyházi ének 1700-ból, énekeltek Kelő Mór, Staudacher József, Türr Aladár, Utornik István, Kekezovits János, Alföldy László, Szigethi István, Marschall Béla, dr. Kneifel István, Essigmann Károly, Tomcsányi Aladár, Rácz Soma. „Agnus Dei“ Gaál Ferentől, a szólórészt énekelte Tomcsányi Aladár, a hármás kíséretet énekeltek: Kelő Mór, Staudacher József, Szigethi István, harmoniumon kísérté Marschall Béla. — A szentmise 10 óra után ért véget, amikor a jelenvolt nagyszámú közönség ünnepi hangulatban hagyta el a templomot.

Honvédeink a királygyakorlatokon. Honvédszászlóaljunk tegnap este különvonattal Szabadkára vonult, ott ma egyesül az ezred többi zászlóaljával. Az egész ezred ma azután tovább vonul Temesvár felé és oda hajnalban érkezik meg. Temesvártól kezdve gyalogmenetben folytatja útját az ezred a felvonulási körletig és egyesülve a szegedi dandárral, megkezdi a királygyakorlatok bevezető részét. Ófelsége az utolsó négy napon jelen lesz a hadgyakorlatokon.

A községi jegyzők jövő évi közgyűlésüket Oszivacon 1904. május hó 14-én tartják meg. Ezen közgyűlést díszközgyűléssé fogják avatni, mert ezen a napon lesz huszonöt éve annak, hogy az egyesület elnöke Zsupanszky Lyubomir megkezdte jegyzői működését. Az egyet jubiláris ünnep rendezésére és az ünnep programjának kidolgozására bizottságot küldött ki.

Gyógyszertárvétel. Bajmokon néh. Kolena Andor gyógyszerterát Virág Gyula gyógyszerész vette át.

Eljegyzés. Trischler József battai fejmegyei községi s. jegyző, Trischler Károly lapunk s. szerkesztőjének öccse, eljegyezte Reichardt Anna kisasszony Letspusztáról.

Katonazene. Mint azt lapunkban már jeleztük, a háziezred tisztikara holnap városunkba érkezik. Ez alkalommal az ezred zenekara hangversenyt ad a városi parkban délután 6 órai kezdettel. Az ezred parancsnoksága egy udvarias hangú átiratban értesítette Hauke Imre polgármestert a tisztikar átjövételéről és különösen bangsúlyozta azt, hogy ezen átrándulás azért történik, hogy az ezred tisztikara megismerkedjék városunk polgárságával. Óbajtandó volna, ha városunk polgársága nagyszámmal jelenne meg a katonák estélyén.

Iparkamarák kirándulása Boszniaiba. A hazai ipar és kereskedelmi kamarák az őszre nagyszabású tanulmányutat terveznek az okkupált tartományokba, hogy ott kereskedelmi összeköttetéseket létesítsenek. A tanulmányút programját a kereskedelmi muzeum és kereskedelmi részvénytársaság támogatásával turisztikai szempontból is igen érdekesen állapították meg és ez uton is felbivják a Bosznia iránt bármily iránybani érdeklődők figyelmét e kirándulásra. Részletes tervezetek az összes kereskedelmi és iparkamarák titkári hivatalában díjmentesen kaphatók.

Záróvizsgák a palicsi földmivés iskolában. A palicsi földmivés iskola évről-évről, mint bennünket az igazgató értesít, holnap, szombaton délelőtt fél 9 órakor kezdődnek. Az évről-évről vizsgákat dr. Biró Károly polgármester és Magyar Kázmér miniszteri kiküldött, tanfelügyelő elnöke és a tanfelügyelő bizottsági tagok ellenőrző közreműködése mellett tartják meg. Az érdeklődőket az igazgatóság a vizsgákra szívesen látja.

Sóáruda Zentán. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság közli, hogy Zenta városában marhasó árudát állított fel. Ezen áruda betöltése végett f. évi szeptember hó 2-án délelőtt 9 órakor a zombori pénzügyigazgatóságnál írásbeli versenytárgyalás tartatik meg. Az árlejtési hirdetmény további feltételei a 70275/V—1903. sz. hirdetményben olvashatók. Bővebb felvilágosítások a zombori m. kir. pénzügyigazgatóságnál szereshetők.

Műkedvelői előadás Ómorovicán. Jól sikertült műkedvelői előadást rendezett az ómorovici ifjuság f. hó 9-én. A szereplők mindannyian kiünő sikerrel töltötték be szerepeiket; ugyszintén az előadott monológok viharos tapsal lettek jutalmazva. Az előadás telt ház előtt folyt le. Ez alkalommal felléptek: Obláth Lipót 3 kor. Ifju Anna urnó 2 kor., dr. Faragó József 1 kor. Kertész Sándor 80 fill., Jenei Mihály 80 fill., Pálch Antal 60 fill., Schreiber Mátyás 60 fill., Kovács Elek 60 fill., Facsar Mihály 40 fill., Kurucz András 40 fill., Hinterser József 40 fill., Szűts Fülöp 40 fill., Varjas Lajos 20 fill., Krix István 10 fill., Kertész Lajos 10 fillér. E felléptésekért ez uton mond köszönetet a rendezőség.

A familia fürdőzni megy. Ha van családapái gond, hát az a kánikulában kétszeres, mert nincsen az a familia, hol ilyenkor — nagyrészt divatozásból — ne kíséretne a fürdőzés ördöge. Így volt vele egy zombori család is. Egy nap aztán meg sokalta a sok szekaturát s nagy meglepetésére és örömeire a feleségének és két felnőtt leányának kijelenté, hogy:

— Nem bánom hát, holnap már elviszlek benneteket fürdőre.

Lette erre bucsuzás, pakkolás. Másnap tényleg előállott 2 fiakker. Egyiken van skatulyák közt a szobaleány, a másikon az apa foglalt helyet a családdal. A kocsisok pedig közévtak a lovaknak és meg se álltak — a kanális fürdőig.

— Itt vagyunk, szálljatok le — szól az apa és azzal sarkon fordul és ott hagyta az ámuló-bámuló, ajúlózó familiát, mint szent Pál az oláhokat. Hanem az is igaz, hogy utána 2 hétig a Stipónál kapott kosztot.

Tűz. Obecséről írják: Pénteken nagy tűz volt a sörház mögött lévő szértn. Hatalmas füstgomoly mutatta, hogy nagy tűz lehet, de szerencsére a szérű azon része égett, a hol már a cséplés megtörtént és így a kár mégis csekélyebb. Közel 30 kisebb-nagyobb kazal szalma és pelyva égett el. A tűz a szárazságban és a szél által növelve gyorsan terjedt s mire a tűzoltók odaértek már óriási terület égett. Nagy erőfeszítéssel mégis sikerült gátat vetni a tűz terjedésének, amely már oly veszélyes jelleggel kezdett ölteni, hogy a tűzoltóparancsnok a főbírótól a közérő kirendelését kérte.

A zentai kiállítás hangversenye. A „Zentai Dal- és Zeneegyesület“ részben az ottani mezőgazdasági- és iparkiállítás, részben saját alapja javára holnap a kiállítás megnyitása alkalmából este 8 órakor a város közgyűlési termében Koltai Ilonka k. a. színművész, Pécsi Károly hegedűművész és Gaál Ferenc ur zeneszerző és zongoraművész szíves közreműködésével zártkörű táncvigalommal kapcsolatos hangversenyt rendez. — A hangverseny műsora a következő: Prolog. Irtá: Orbán Károly. Személyek: Hirnök Tolmácsy István. Két kisberold Gróf Elemérke és Heiszler Aurélka. Muza Szűcs Margit k. a. Földmívelés Madary Aranka k. a. Kereskedelem Hirschfeld Ella k. a. Ipar Körösi Mariska k. a. Földművesek. Iparosok. — 1. Ünnepi nyitány: Rakóczy nyitány. Kéler Bélától. Előadja: az egyleti zenekar. — 2. Bucsu, Eötvöstől. Előadja: az egyleti férfiak. — Cigányoták, Sarasate-től. Előadja: Pécsi Károly hegedűművész, zongorán kíséri: Gaál Ferenc zongoraművész. — 4. Szavaltat. Előadja: Koltai Ilonka k. a. színművész. — 5. Allegro vivace, Mozart „Jupiter“, (C dur) Symphóniájából. Előadja: az egyleti zenekar. — 7. Hegedűverseny, Paganinótól. Előadja: Pécsi Károly hegedűművész, zongorán kíséri: Gaál Ferenc zongoraművész. — 8. „Az Istent dicsérik...“ vegyeskar, zenekisérettel. Hajdu „Temetése“ c. oratoriumából.

Baka fufang. A baka híres arról, hogy meg van benne a huncutság minden irjával. Példázza ezt az alábbi eset is. A hadgyakorlatok alatt egy községben pihenetek meg a hadiak. A hadiak bakák valának, akik gyalogszerrel mérik az országot loszszuságát. Nagyon meleg volt az idő s így nines mit csodálkozni azon, hogy a hadiak néhány pillanat alatt Grün ur koresmáját elepték s a sörk irányában nagy lón a kereslet. A koresmáros kihirdette a bakák között:

— Egy tveg sör harminc krajcár. De aki visszahozza az tveget, visszkap tíz krajcárt! Erre aztán megindult a vásár, hogy gyönyörűség volt nézni. Grün ur alig győzte a sört osztogatni és a tíz krajcárokat adogatni a visszahozott palackokért. Alig mult egy félóra, le volt tarolva a csatatér, amelyen egész batallion tíres tveg bevert a harc áldozataiként. A katonák elvonultak és Grün ur boldog reménységgel fogott hozzá, hogy összeolvassa a pénzt. De egyszerre rémülten kiáltott föl:

— Isten világ fölött! Hol van a pénzem!

A zsebét kitirtette, ott bizony alig volt néhány picula a tömérdek rézkrajcár között. Pedig jól emlékezett, hogy mindenki pontosan fizetett a sörről. Oda nem férhetett senki. Rémes gondolat villant meg az agyában. Kiszaladt az istállóba, ahol ládába csomagolva állottak az tíres sörstüvegek, amik lassacsakán összegyűltek. Minden láda tíres volt. A fufangos bakák eladták neki a saját palackjait tíz krajcárjával!

Öngyilkosságok Bajmokon. Bajmokról írja tudósítónk: Megrendítő öngyilkosság történt folyó hó 12-én Bajmokon. Hegyi Imre tekintélyes és vagyonos földesgazda már régebbi idők óta gyógyíthatatlan belbetegségben szenvedett, mely utóbb veszélyessé fajult, oly mértékben, hogy szerdán reggel iszonyu fájdalomba beleőrült és egy ilyen önfelédtt pillanatában, amikor észrevette, hogy nem őrzik, az ágyából kiugrott, kirohaut a kertbe és egy ottlévő eperfára felakasztotta magát. Mire családja visszatért, már nem találták az ágyában, hosszú kere-

sés után ráakadtak, de akkor már kiszenevedett. Jellemző, hogy pár nappal azelőtt végrendeletet és a takarékpénztári részvényeit átíratta fia nevére. A községben ez eset óriási feltűnést keltett és a család iránt nagy a részvét. Sajátságos, hogy Bajmokon ennyire terjed az öngyilkosság, úgy hogy ez évben, már vagy 6-7 eset volt és különösen az öngyilkosságnak ezen nemét választják. — Spreng Julis 22 éves bajmoki családleány folyó hó 9 én ismeretlen okból a tavankuti szálláson gazdája padlására felakasztotta magát. A gyorsan előhívott orvosi segély dacára nem lehetett megmenteni az életnek.

Elevenednek a piacok. A városunk maga még csöndes, a legközepebbi évek holt szezonnak, hanem a piacok már kezdenek elevenedni, két-három héttel ezelőtt még alig lehetett észrevenni az utcák reggeli ábrázatán a heti piacot, most azonban már nagyobb a forgalom esztőtörtökön, pénteken, mint a többi hétköznapokon. A szállási nép felszabadult az aratási munkák dandárja alul, hordják be a gabonát, gyümölcsöt s Lőrinc napja meghozta a dinnye szezont, aminek boldogabb időkben a végét szokta jelezni.

Országos dalverseny. A temesvári országos dalversenyre az országból 24 dalárda jelen meg, hogy kitűnjön a babérré. Képviseletileg pedig 23 dalárda vesz részt az ünnepen, még Temesvárott 7 dalárda létezik. Megyénkből képviseletileg elmennek: a zombori kaszinó dalárda 3, az újvidéki dalárda 30 és az óbecsei polgári magyar dalkör 10 taggal. A dalos ünnepen 5-6 ezer vidéki vendégre számíthatnak. Erre az alkalomra külön dalszarnokot épített Temesvár, a mely tizezer ember befogadására elegendő. Az emelvény benne akkora, hogy 2000 emberből álló összkar kényelmesen elférhessen.

Látványosság az égen. Tegnap este az a ritka eset következett be, hogy néhány éjszaka látható lesz az öt főbolygó, melyek különben szabad szemmel nem láthatók. A ritka tünemény e hó végéig tart. Már huzamosabb idő óta látható a Vénusz, mely közvetlenül naplemente után lép ki az esthomályból és ma, miután legnagyobb fényét éri el, nappal is látszik. Szintén régóta látható a Mars, melyet vörösa fényéről lehet fölismerni és a Szűz csillagképétől balra, a Mérleg felé halad. A harmadik a gyorsan vándorló Merkúr, mely a Vénusztól jobbra, vele egy magasságban áll, éppen olyan fehér, de sokkal gyöngyösből fényű. Ha tekintettünk onnan délyugatról kissé délkelet felé fordítjuk, ott a sötétség beálltától kezdve megtaláljuk a Szaturnuszt, mely a Bak csillagképe két főcsillagának megbosszabított vonalában fénylik. Kevésivel kilenc óra után kel föl a kelet-délkeleti égen a fényéről könnyen fölismerhető Jupiter, a Vízöntő és Halak csillagképe között. Különösen éles szemek a Mars alatt balra a batodik főplánétát, az Uránuszt is fölfedezhetik.

Elgázolás. Zentáról írják: Pénteken reggel a város háza előtti sarkon egy őrtílen vágató két lovaskocsi elgázolt egy szegény iparos asszonyt. Az asszonyt szerencsére komolyabb baja nem történt, de ez csupán merő véletlenség, óriási szerencse a szerencsétlenségben. A kocsi bűntelentől tovább hajtott és miután rendőr a nagy forgalmu sarkon aranyért sem volt látható, — nem is lesz semmiféle bántódása. Amerikában az ilyen gondatlan kocsi bizonyára meglin-cselnék.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület ünnepe. Az Erdélyi Kárpát Egyesület aug. hó 29., 30. és 31-én Brassóban tartja meg idei közgyűlését. Az egyesület e három napos ünnepélyre vendégeket szívesen lát, akik részére az államvasutak igazgatósága kedvezményes vasuti utazást engedélyezett. Az első osztályon utazók második, a második osztályon harmadik, a harmadik osztályon utazók pedig fél második osztályu menettéri jegyet fizetnek. A brassói tartózkodás költségei rendkívül mérsékeltek és így az Erdélyi Kárpát-Egyesület méltán számít arra, hogy úgy a fővárosból, mint a vidékről számosan vesznek részt a kínáló szórakozásokban.

Szörnyű bűn. Bácsotpolyáról írja tudósítónk: Buri János 70 éves parasztember, ki a topolyai határban kukoricacsösz, szörnyű bűnt követett el folyó hó 3 án. Zs. Margit, kis libapásztor lányt félholtra kinezta a vén vadállat. A szülők a lányukat ért mérényletről mit sem tudtak, mert a kis Margit Buri fenyegetéseitől féltén, nem merte elmondani szüleinek az esetet. Szombaton azonban a szenvedett sérülések következtében ágyba esett és a szülők elhívták hozzá dr. Fenyő községi orvost, akinek a lány mindent elmondott. Vallomása alapján aztán behozták Buri a topolyai járásbíróhoz, hol Janka vizsgálóbíró rögtön kihallgatta. Buri tagad, de a keresztkérdések közben elejtett szavai kétségtelenül bűnössége mellett bizonyítanak. Egyelőre a járásbírósnál tartják fogva.

Zombor szab. kir. város felső kereskedelmi iskolájában a tanulók beírása szeptember hó 1., 2. és 3. napjain történik, mindenkor d. e. 9—12 óráig. Ugyanazon napok délutánjain vannak a pótló és javító vizsgálatok. Az intézetnek három osztálya van. Az alsó (I.) osztályba azok vehetők fel, akik a közép- vagy polgári iskola négy alsó osztályát sikerrel végezték. A felső osztály tanulói az iskolai év végén érettségi vizsgálatot tesznek, mely képesítés tekintetében a gimnázium, reál, vagy bármely felső kereskedelmi iskola érettségi vizsgálatával egyenlő értékű; e szerint jogosít a katonai egy évi önkéntességre is. A helybeli tanulók tandíja évi 60 korona, a vidékieké 80 korona, melyet félévénként előre kell lefizetni. Ezenkívül minden tanulónak fizetnie kell: felvételi díj címen 4 koronát, az országos tanári nyugdíjalpra 6 koronát, az ifjusági könyvtárra 2 koronát és az évvégi értesítőre 1 koronát. Szegénysorsu, jó előmenetelű tanulók tandíjmentességben részesülnek és iskolai könyveket is ingyen kapnak. — Minden egyébre nézve készséggel ad felvilágosítást az igazgatóság és vidéki szülőknek fiaik elhelyezésére szívesen ajánl tisztességes családokat. A helyek megválasztásánál kiváló gondot fordít az igazgatóság arra is, hogy a tanulók a helybeli magyar, német és szerb nyelveket otthoni társalgás útján is elsajátíthassák. A felső keresk. iskola igazgatósága.

Szerkesztői üzenetek.

K-y. Zombor. Ninesen igaza. Tökéletes uriaszszony soha sem fogja megengedni, hogy egy idegen fiatal ember, ha mindjárt mindennapos vendég is a háznak, őt keresztnevével szólítsa. Ez ellenkezik minden jó neveléssel, műveltséggel és illendőséggel és a férj vagy közeli rokon soha sem válik neveltségessé, ha az illető fiatal embert rendreutasítja. Viszont, ha a nő megengedi az említett körülményt, úgy elveszti a jogot arra nézve, hogy esetleges tolokodás ellenében megvédelmeztesse. Különben igazi művelt urinónél soha sem állhat be a fenti körülmény.

G. M. Óker. Forduljon kérésével levélileg vagy a zombori koresolya-egyesület titkárához, dr. Falcione Árpád urhoz, vagy a zombori sport-egylet titkárához, dr. Késmárky Béla urhoz, ők szívesen megadják a szükséges felvilágosításokat.

Előzető Óbecse. Megyénk főispánja, ha Zomborban van, naponként 11 óra után fogadja a magánfeleket. Jelentkeznie a főispáni titkárnál kell.

Érdeklődő Bécs. Mi annakidején a kiállítás ügyével teljes részletességgel foglalkoztunk és óhajára kiadóhivatalunk megküldheti az illető lappéldányokat. Egyelőre kiállítás nem lesz a jövő évben, de az eszme ninesen elejtve. Forduljon az új bizottság elnökéhez, Vértessy Károly ügyvéd urhoz, ő készséggel ad ez ügyben felvilágosításokat.

HIRDETÉSEK.

556. szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbírósnak 1903. évi V. 660. számú végzése következtében dr. Czeisel Lajos zombori ügyvéd által képviselt dr. Markovity Lajos zombori lakos javára Fischer Samu és neje zombori lakosok ellen

540 kor. 88 fil. és járuléka erejéig foganatossított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 2701 korona 60 fillérre becsült különféle butor és italokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbírósnak V. 660/2. 1903. számú végzése folytán 424 kor. 01 fil. tőkekövetelés, ennek 1903. évi május hó 10-ik napjától járó 6% kauzai és eddig összesen 89 kor. 30 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban adósok lakásán leendő eszközzésére 1903. évi augusztus hó 28-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Zomborban, 1903. évi augusztus hó 5-én.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

Házi koszt.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy a „**Két fekete lóhoz**“ címzett vendéglőmben

kifőzést

rendeztem be, ahol úgy a házban, mint a házon kívül a legjobb koszt jutányos áron kapható.

A nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva maradtam

kiváló tisztelettel

Szemes József,

5-1

vendéglős.

56. és 58. sz.

isk. 1903.

Pályázat.

Az óbecsei:

a) polgári fiúiskolánál 800 kor. fizetéssel és 300 kor. lakbérilletményvel javadalmazott mennyiségáni és természettudományi szak segédtanítói állásra;

b) polgári leányiskolánál 1400 korona fizetéssel és 300 kor. lakbérilletményvel javadalmazott mennyiségáni és természettudományi szak tanítónői állásra.

Miről az állások bármelyikét elnyerni óhajtok azzal értesíttetnek, hogy folyamodványukat — amelyben a magyar honosság feltétlenül igazolandó — alulírott elnöknel folyó 1903. évi augusztus hó 27-ik napjáig már annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezendő pályázatok figyelembe vételénél nem fognak, nemkülönben azzal, hogy évötödös korpótlékban a megválasztottak részesíttetni nem fognak, s hogy állásukban egy évi próbaidő után fognak megerősíttetni.

Óbecsén, 1903. évi augusztus hó 1-én.

Dr. Vojnovits Viadan,

2-2

iskolaszéki elnök.

Eladó ház.

Zomborban, Felsőváros, Flórián-utca 384. számú — néh. Hruby Mihály-féle — ház, kerttel együtt örökáron eladó, vagy hasznbérbe vehető.

Bővebbet Flórián-utca 370. házzs. a.

3-3

Borfiú

azonnal felvétetik **Gerencsér József** vasuti vendéglőjében Zomborban, Szerb és német nyelvet tudók előnyben részesülnek.

3-2

16550/1903. szám.

Birtokeladási árverési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszterium folyó évi július hó 2-án kelt 5857/A. számú intézkedése alapján ezenel közírtté tételük, hogy az adai határban levő 48^{200/1600} hold „Dudvarszky“ féle szállományi föld egy tagban 42100 korona kikiáltási ár mellett **1903. évi szeptember hó 22-én délelőtt 8 órakor Ada községében** ajánlati tárgyalással összekötött nyilvános szóbeli eladási árverés alá fog bocsátatni, felsőbb jóváhagyás fentartásával.

Ezen árverésre adai, moholi és bácstopolyai lakosok azzal hivatnak meg, hogy bánatpénztül az árverés megkezdésekor a kikiáltási összeg 10% a teendő le, amely legtöbb ígértet esetén a vételár 10% ának megfelelő összegre kiegészítendő.

Az árverésben csak feddhetlen jellemű s birtokszerzési joggal bíró adai, moholi és bácstopolyai lakosok vehetnek részt.

A részletes árverési feltételek az árverés napjáig alulírt kincstári jószágigazgatóságnál, a kulai kincstári ispánságnál, Ada, Mohol és Bácsstopolya községek elöljáróságánál megtekinthetők.

Arad, 1903. augusztus hó 5-én.

2-2

Kincstári jószágigazgatóság.

Flórián-utcában a 394. sz. ház 604 □ öl beltelekkel szabad kézből **eladó.** — Bővebbet **Sztrilich Zsigmondnál.**

3-1

Ugyanott egy jó házból való fiú **tanonc** felvétetik.

661. szám.

kig 1903.

Pályázati hirdetmény.

Ujszivac községben leköszönés folytán üresedésbe jött 480 korona évi fizetéssel egybekötött gyalogrendőri állásra pályázat hirdettetik.

A megválasztandó egyén a felszerelést a községtől kapja, a ruházatot azonban sajátjából tartozik beszerezni.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állásra pályázni kívánnak, hogy sajátkezüleg írt kérvényüket, feddhetlen előéletüket, magyar honosságukat igazoló községi, egészséges és védkötelezett-ségük elégtételét tanúsító bizonyítvánnyal felszerelve, alulírott elöljáróságnál **1903. évi augusztus hó 25-ig** benyujtsák, mert a később érkezők figyelembe véteteni nem fognak.

Ujszivac, 1903. augusztus 5-én.

2-2

Az elöljáróság.

ELSŐ BAJAI AGYAG-, CEMENT- ÉS GIPSZÁRUGYÁR Özv. SPITZER SIMONNÉ és TÁRSA.

Ajánlják: **templomok, folyosók, kapubejáratok, konyhák, fürdőszobák, üzlethelyiségek, gépházak, kertiházak** stb. kövezetének, ugyszintén falak burkolására

egyszerű és diszes Metallique lapjaikat,

mint legszebb, legtartósabb és legolcsóbb burkoló anyagot.

Préselt járdatégla, gipszdiszitmények, cement diszcserép.

Mintalapokkal és költségvetéssel bármely hajó- vagy vasutállomásra szivesen szolgálunk.

*-1

Telefon 33.

STEBLER JÁNOS

vendéglős
Zombor, Zrinyi-utca.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű vidéki beszálló közönséget, hogy a mai kor igényeinek megfelelőleg vendéglői helyiségetem átalakítottam és vendégszobákkal ellátva, azon helyzetben vagyok, hogy a mélyen tisztelt vendégeknek a **legolcsóbb árak mellett szobák** mindenkor rendelkezésre állanak.

Szives pártfogást kér

Stebler János,
vendéglős.

6-5 **Figyelmes kiszolgálás és olcsó árak.**

Acetylen világítás.

Az első magyar engedélyezett

LAKOS NÁNDOR-féle

acetylen-gázvilágítási vállalat, gazdasági gép-, kut- és szivattyu-gyára, Hydrotechnikai iroda:

BUDAPESTEN (Szövetség-utca 3.)

Délmagyarország részére

ZOMBORBAN,

Széchenyi-körut 348. szám alatt központi műszaki és kereskedelmi irodát állított fel.

Tervrajzokat és költségvetéseket díjtalanul készít.

Acetylen világítás, vízvezeték, fürdő és closet berendezésekről.

Gazdasági gépek, szivattyúk, vízvezetési felszerelések, szerszámok és szerszámok, technikai és gazdasági árulról árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

Szives megkereséseket kér

Acetylen-gázvilágítási vállalat
ZOMBOR,

10-6

Széchenyi-körut 348. sz. alá küldeni.